

Завгородній Ю. Ю.

КАТХА УПАНИШАДА В ПЕРЕКЛАДІ ПАВЛА РІТТЕРА (1933): МОТИВАЦІЯ ВИБОРУ ТЕКСТУ

Статтю присвячено аналізу мотивів, що зумовили наукову зацікавленість харківського професора-індолога П. Ріттера (1872–1939) Катха упанішадою і спонукали його здійснити перший україномовний переклад видатної пам'ятки давньоіндійської культури.

Ключові слова: П. Ріттер, Катха упанішада, Муктика, Мукх'я, упанішади, шруті.

У цій розвідці, що продовжує серію наших публікацій, присвячених аналізу спадщини харківського знавця упанішад професора Павла Григоровича Ріттера (1872–1939) [12–14], сфокусуємо увагу на його перекладацькій діяльності.

Науковий і філософський інтерес до упанішад, що виник у Західній Європі на зламі XVIII–XIX ст., поступово поширився й на терени Російської імперії, до складу якої належала значна територія сучасної України. Перші публікації, що містили згадки про упанішади, з'явилися у столичних виданнях наприкінці 1830-х рр. [18]. З часом інтерес до упанішад у Російській імперії та Радянському Союзі тільки посилювався і поглиблювався, хоча рівень їх дослідження істотно поступався загальноєвропейському. Ідеться, зокрема, не лише про відсутність спеціальних монографій чи тільки поодинокі статті, присвячені вивченню упанішад. Важливим свідченням відставання у згаданій царині була тривала відсутність перекладів упанішад із мови оригіналу.

Наскільки нам відомо, першим перекладом упанішад із санскриту, зробленим на східнослов'янських теренах, став повний україномовний переклад Катха упанішади (*kaṭhapaniṣad* або ж *kaṭhakopaniṣad*), що його підготував до друку в 1933 р. Павло Ріттер¹. Цю дату зафіксовано на титульному аркуші його рукопису «Антології індійської літератури. Т. I. Давня література», який зберігається в архіві Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАНУ [19]². Але сталося так, що згаданий рукопис буде видано значно пізніше, аж у 1982 р., і до того ж – в істотно спрощеному вигляді [8]. До початку 1980-х рр. Катха упанішада у перекладі П. Рітте-

ра залишалася невідомою не тільки широкому читацькому загалу, а й навіть фахівцям.

Аналізуючи Катха упанішаду в перекладі П. Ріттера, ми спиратимемось як на його рукопис 1933 р., так і на вищезгадане видання його перекладів, здійснене у 1982 р., а також залучатимемо оригінальний текст Катха упанішади і ті її переклади, до яких міг звертатися харківський індолог, беручи до уваги й пізніші переклади, аби простежити набутий з роками перекладацький і дослідницький досвід у цій царині. Такий текстологічний підхід, що враховує синхронну і діахронну складову в історії перекладів Катха упанішади, спроможний, на наш погляд, максимально рельєфно увиразнити особливості її тлумачення українським науковцем у контексті історії індології і вивчення давньоіндійської пам'ятки.

Маючи намір присвятити безпосередньому аналізу Ріттерового перекладу Катха упанішади наступну розвідку, в цьому дослідженні спробуємо з'ясувати мотиви зацікавленості вченого саме цією пам'яткою, принагідно визначивши її місце у давньоіндійській літературі.

На високий статус упанішад, тобто належність до ведичного корпусу текстів, або ж шруті (*śruti*), вказує вже сам жанр. Катха упанішада – віршований твір, створенню якого, на думку академічних дослідників, передувало шість найдавніших прозових упанішад: Бригадараньяки, Чгандог'ї, Тайттїрії, Айтареї, Каушитаки та Кена упанішади³.

Однак не всі упанішади зараховують до індуїстського канону упанішад. Це стосується, наприклад, Алла упанішади, створеної за наказом імператора Акбара (1542–1605), яка, до того ж,

¹ Принагідно зауважимо, що перший російськомовний переклад упанішад з мови оригіналу було видано тільки у 1960-х рр. [див.: 21, с. 252–253].

² Опрацювання дослідницької літератури, присвяченої викладацькій, науковій і перекладацькій діяльності П. Ріттера, зокрема й видань його праць і перекладів, дає підстави для висновку про те, що таке важливе джерело з історії індології в Україні, як рукопис «Антології індійської літератури», вперше введено до наукового обігу ми.

³ Існують різні варіанти датування Катха упанішади. Наприклад, С. Радгакрішнан відносить появу Катха упанішади, як й інших семи упанішад, до періоду між VIII–VII ст. до н. е. При цьому він зазначає, що всі вони – добуддійського часу [35, с. 22]. Натомість У. Магоні відносить Катха упанішаду до VI–V ст. до н. е. [29, с. 151]. Г. Фойерштайн вважає її «найдавнішою з Упанішад», припускаючи, що її текст «міг бути створеним у 1000 р. до н. е.» [24, с. 256].

є не єдиною з-поміж тих, що не належать до шруті. Власне кажучи, своєрідна мода на створення упанішад, що виникла у Середні віки, зберігається у традиції індуїзму й у ХХ ст. Зокрема, однією з останніх упанішад є авторська Аравінда упанішада, написана видатним бенгальським філософом Шрі Ауробіндо (1872–1950) [23, с. 158–162]. Крім авторських, існують і неавторські неканонічні упанішади.

Натомість Катха упанішаду зараховують до складу десяти мукх'я (*mukhya*) упанішад, тобто найголовніших, найавторитетніших текстів, які власне й утворюють основний індуїстський канон упанішад, а тому визнаються всіма напрямками індуїзму. Ці десять упанішад відомі ще як *dashopaniṣads*. Об'єднання упанішад у мукх'я сталося у ІХ ст., коли Іша, Кена, Катха, Прашна, Мундака, Мандукья, Тайттірія, Айтарея, Бригадараньяка, Чгандог'я упанішади прокоментував видатний індійський мислитель Шрі Шанкара [15, с. 52; 27, с. 39; 31; 32]¹. Мукх'я упанішади можуть входити до більшого зібрання упанішад – наприклад, до зібрання 108 упанішад Муктика (*muktikā*), що має, очевидно, пізніше походження за зібрання Нараяни², – як у повному складі, так і лише частково (приміром, до зібрання 52 упанішад Нараяни (*nārāyaṇa*, бл. 1400 р. [21, с. 16])) [27, с. 29; 21, с. 243–244; 22, с. 17–20; 32]. Мукх'я упанішади відомі ще й тим, що з часів Шанкари привертають увагу індійських філософів-коментаторів. Якщо у зібранні Нараяни Катха упанішада посідає тридцять першу позицію, а у зібранні Дара Шукуга (1656–1657) – тридцять сьому, то в авторитетних зібраннях і Мукх'я, і Муктика вона займає почесне третє місце³.

¹ У дослідницькій літературі зустрічаємо деякі різночитання щодо кількості мукх'я упанішад. Зокрема, М. Еліаде й І. Куліано ведуть мову про «існування 13 упанішад, що визначаються як шруті ("одкровення")» [26, с. 156]. Л. Ф. Гундесмарк також називає 13 основних упанішад, додаючи до вказаного вище переліку Каушитаку, Майтрі та Шветашватару упанішади [9, с. 185]. О. Сиркін [22, с. 17; див. також: 21, с. 15] і П. Дойссен [28, с. 29] нараховують 11 упанішад (крім зазначених десяти – Шветашватару), посилаючись на класичний коментар Шанкари. С. Радгакрішнан, виявляючи очевидну непослідовність, називає від 11 [19, с. 400] до 18 упанішад [35, с. 21]. В. К. Магоні, не згадуючи про мукх'я упанішади, відносить до головних «ведичні упанішади», яких налічує 16 [29, с. 151].

На нашу думку, одну з найповніших і чітких класифікацій упанішад подає С. Лобанов. Основними упанішадами він називає ті 10, які були прокоментовані Шанкарою й очолили перелік Муктика. Цей перелік С. Лобанов доповнює Шветашватару упанішадою (беручи до уваги збережений коментар Шанкари), а також Майтраяні і Каушитаку упанішадами. Так з'являється цифра 13, яка без пояснень зустрічається в інших виданнях [16, с. 10–12].

² Попри пізніший час виникнення, зібрання Муктика є дуже авторитетним. Вважають, що вивчення *упанішад* цього канону дарує «звільнення» [1, с. 3].

³ У переліку 112 упанішад від 1917 р., який наводить С. Дасгупта, Катха упанішада також посідає третє місце [27, с. 28]. Цю позицію вона зберігає й у нещодавно перевиданому в Індії двотомному зібранні 112 упанішад [34, с. xxxv]. В обох переліках, які не є ідентичними, Катха упанішада стоїть третьою після Іша і Кени.

Власне завдяки цьому високому статусу Катха упанішада з'являється на теренах Західної Європи на початку ХІХ ст., коли у 1801–1802 рр. французький учений Анкетиль Дюперрон видає у латиномовному перекладі з перської 50 упанішад. Три десятиліття потому в Індії виходить переклад Катхи англійською мовою (1832), зроблений Раммоган Роєм (1772–1833), а у Франції – французькою мовою (1837), здійснений Людвігом Полеєм (1812?–1885). З часом інтерес до Катха упанішади у Європі дедалі зростає. Зокрема, знаний дослідник і перекладач упанішад М. Мюллер характеризував її як «мабуть, найбільш відому з-поміж інших упанішад» і «часто цитовану англійськими, французькими та німецькими авторами як один із найдосконаліших зразків містичної філософії і поезії давніх індусів» [33, с. ххі].

Прикметно, що вже того ж 1837 р. відомий російський сходознавець-лінгвіст Павло Петров (1814–1875) готує (за наказом міністра народної освіти, як стає зрозуміло з його тексту) публікацію, в якій не тільки дає оцінку згаданому виданню Л. Полея, а й стисло переповідає зміст трьох упанішад: Катха, Мундакі і Кени. При цьому характеристики Катха упанішади він приділяє значно більше уваги, ніж двом іншим упанішадам, разом узятим [див.: 18, с. 538–541, 541–542]. Катха упанішаду Петров називає своєрідною «філософською поемою», звертаючи увагу на її певну схожість із Б'агавад-гітою⁴ за головною ідеєю та викладом [18, с. 538]. Побіжно науковець робить важливе для нашого викладу зауваження, яке характеризує стан тогочасної західноєвропейської обізнаності з упанішадами: «Упанішад нараховують дуже багато, проте більша частина їх мало відома в Європі» [18, с. 537].

Попри щойно згадану схвальну оцінку давньоіндійських творів, інтерес до упанішад на рівні перекладів і окремих видань у Російській імперії (на відміну від Західної Європи, де він починає стрімко розвиватися з другої половини ХІХ ст.) не фіксується упродовж тривалого часу – понад півстоліття. Тільки на початку ХХ ст., у 1913 р., з'являється переклад Катха упанішади з санскриту польською мовою [21, с. 252]⁵. Де ще раніше виходять переклади Катха упанішади і російською мовою, але у перекладі не з санскриту, а з інших європейських мов. Так, 1896 р. у журналі «Вопросы философии и психологии» В. Джонстон друкує уривки з Катха упанішади [11], а у 1912 р. її переклад з англійської під назвою «Перемога над смертю» публікує П. Булан-

⁴ «Б'агавад-гітою» у Петрова.

⁵ Це видання містило переклад 8 упанішад і побачило світ завдяки зусиллям двох міст – Варшави і Кракова [21, с. 252]. На той час Варшава належала до Російської імперії, а Краків – до Австро-Угорської. Тож цей переклад важко віднести у чистому вигляді до видання, яке відбулося тільки у Російській імперії.

же [7]. До видання віршованого перекладу Катха упанішади долучився і видатний російський поет-символіст, перекладач та есеїст Костянтин Бальмонт (1867–1942), який умістив його до збірки «Поклики давнини» [3, с. 93–109] під назвою «Сказання про Начікетаса»¹. Тим самим Катха упанішада стає однією з найпопулярніших у Російській імперії.

Очевидно, що П. Ріттер як професіонал-індолог і освічена людина не міг не враховувати високий канонічний статус Катха упанішади та її популярність. Можливо, на його зацікавленість саме цією з упанішад певною мірою вплинули і деякі біографічні події. Відомо, що Ріттер пропонував російському книговидавцеві М. Сабашнікову власні переклади оригінальних драм Калідаси [4, с. 570]. Проте вибір було зроблено на користь непрямих перекладів К. Бальмонта, який знав і читав поему «Облако-вестник» Калідаси у Ріттеровому перекладі [4, с. 563]². Очевидно, Ріттер знав про переклади індійської літератури, виконані Бальмонтом, зокрема і про Катха упанішаду. Тож вибір Катха упанішади для перекладу відомим російським поетом-символістом міг сприяти і вибору Ріттера³.

Варто нагадати, що Катха упанішада є невеликою за обсягом упанішадою, а отже, потребує значно менших перекладацьких і видавничих зусиль, ніж, скажімо, Бригадараньяка чи Чгандоґ'я упанішади. Віршована ж форма викладу Катха упанішади могла виявитися для Ріттера, як шанувальника красного письменства, принаднішою за прозові упанішади.

Крім розглянутих вище зовнішніх, так би мовити, чинників Ріттерової зацікавленості Катха упанішадою, варто назвати й ті сутнісні характеристики давньоіндійської пам'ятки, що відігравали не останню роль у перекладацьких уподобаннях харківського індолога.

Головний ідейний зміст Катха упанішади становлять розмірковування щодо проблеми смерті та її подолання. Водночас Катха упанішада порушує й інші важливі філософські питання. Так,

¹ Збірку було перевидано не лише у 1909 р. у Санкт-Петербурзі, а й 1923 р. у Берліні. Бальмонт виявляв тривале і глибоке зацікавлення індійською релігійно-філософською думкою і літературою [див.: 2; 6] і був їх непоодиноким шанувальником серед російських інтелектуалів початку ХХ ст. [5].

² Свій російськомовний переклад *Megha-dūta* Ріттер видав у 1914 р., а 1928 р. у Харкові вийшов його україномовний переклад цієї поеми, який разом зі статтею М. Калиновича («Концентри українського світогляду», 1928) власне і започаткував українську індологію.

³ Зауважимо, що інтерес до Катха упанішади виявляв, наприклад, сучасник П. Ріттера, видатний індійський письменник, поет, мислитель і громадський діяч Рабіндранат Тагор (1861–1941), який неодноразово звертався до її змісту у своїх промовах і публікаціях [див.: 30, с. 51–60]. Дещо пізніше, у 1944 р., інший відомий сучасник Ріттера, англійський письменник Сомерсет Моєм (1874–1965) розпочав свій роман «Вістря бритви» з епіграфа, що містив перекладовані рядки з Катха упанішади (І. 3. 14) [17, с. 9].

відомий історик індійської філософії Сурендранатх Дасгупта (1886–1952) звертає увагу на те, що викладена там історія про Начікета(са) й Яму, можливо, виявилася «найраннішим в історії етичної думки прикладом розколу між ідеалом як насолодою та ідеалом як благом – розколу, так радикально осмисленого Кантом [...] Це було початком нового ідеалу, що стверджував самоцінність блага на відміну від протилежного ведичного ідеалу, зрощеного надією на задоволення і насолоду» [10, с. 237, 238]. Можна погодитися з іншим зауваженням С. Дасгупти: «Звісно, ми не знайдемо тут звичних для нас етичних термінів, але за своєю суттю новий ідеал наскрізь етичний, хоча етичність його і не впадає в око, оскільки тісно переплетена з теологічними і метафізичними елементами» [10, с. 238]. Отже, за три тисячі років до Канта у Катха упанішаді порушується питання, яке стане одним із ключових для німецького філософа: що таке благо й у чому полягає відмінність благого і приємного?⁴

Натомість М. Еліаде звертає увагу на значення Катха упанішади для становлення вчення йоги («Термін “йога” у своєму технічному смислі уперше зустрічається в “Тайттирії-упанішаді” (II, 4: йога атма) й у “Катха-упанішаді” (II, 12: ад’ятма йога)» [25, с. 178]), на магічну і сотеріологічну природу знання, викладену у цій упанішаді («Той, хто знає, стає безсмертним (Кат-уп., VI)» [25, с. 178]), та характеризує її сюжет як «оригінальний і містичний» [25, с. 178]. Розвиваючи характеристику сюжету Катха упанішади, Еліаде звертається до аналізу йогічної складової тексту, доходячи висновку про те, що в ньому «усі образи виразно йогічні: вуздечка, поводдя, колісничний і добрі коні – усі вони пов’язані з етимологією *йудж*, “дотримуватися посту”, “запрягати”» [25, с. 179]. Звертає він увагу і на фізіологічні подробиці, «що, поза сумнівом, належать йозі» [25, с. 179], а також на стислий виклад у Катха упанішаді «існування системи містичної фізіології» [25, с. 179].

Як «важливе досягнення у становленні традиції йоги» розглядає Катха упанішаду інший відомий дослідник йоги Г. Фойерштайн. У тексті пам'ятки він знаходить низку ідей, основоположних для йогічної практики, і пов’язує з ним визнання йоги як «самостійної традиції» [24, с. 259].

Отже, чи могла приваблювати П. Ріттера змістова сторона Катха упанішади, що мала виразний містико-езотеричний аспект? Мабуть, так. Аргументом, що підтверджує нашу гіпотезу, є зацікавлення українського індолога теософською та антропософською проблематикою, засвідчене у статтях, написаних для «Енциклопедичного словника Гранат» [13].

⁴ Проте, на нашу думку, основною проблематикою як упанішад взагалі, так і Катха упанішади зокрема є не етика, а метафізика і проблема звільнення.

1. Арапов А. В. Предисловие / А. В. Арапов // Упанишады веданты, шиваизма и шактизма. Антология избранных упанишад / пер. с санскрита С. В. Лобанова, С. С. Федорова. – М. : Старклайт, 2009. – С. 3–5.
2. Ашвагхоша. Жизнь Будды / Ашвагхоша // Ашвагхоша. Жизнь Будды ; Калидаса. Драмы / Ашвагхоша, Калидаса ; пер. К. Бальмонта. – М. : Худ. лит-ра, 1990. – 573 с.
3. Бальмонт К. Д. Упанишады. Сказание о Начикетасе / К. Д. Бальмонт // Зовы древности / К. Д. Бальмонт. – СПб. : Пантеон, б/р. – С. 93–109.
4. Бонгард-Левин Г. М. Блок и индийская культура / Г. М. Бонгард-Левин // Литературное наследство. – Т. 92 : в 5 кн. – Кн. 5 : Александр Блок : новые материалы и исследования. – М. : Наука, 1993. – С. 589–632.
5. Бонгард-Левин Г. М. Индия в творчестве К. Д. Бальмонта. Новые архивные материалы / Г. М. Бонгард-Левин // Мировая культура : Традиции и современность / АН СССР, Совет по истории мировой культуры ; Ю. В. Бромлей. – М. : Наука, 1991. – С. 321–327.
6. Бонгард-Левин Г. М. Бальмонт – переводчик Калидасы / Г. М. Бонгард-Левин // Ашвагхоша. Жизнь Будды ; Калидаса. Драмы / Ашвагхоша, Калидаса ; пер. К. Бальмонта. – М. : Худ. лит-ра, 1990. – С. 551–571.
7. Буланже П. А. Победа над смертью (Катха-Упанишад) / П. А. Буланже ; пер. с англ. и излож. П. А. Буланже // Всемирная библиотека в память Л. Н. Толстого. Высшая мудрость народов мира. – 1912. – Вып. 5. – С. 15–30.
8. Голоси Стародавньої Індії : антологія давньоіндійської літератури / пер. із санскриту [та палі], упоряд. П. Ріттер. – К. : Дніпро, 1982. – 351 с.
9. Гундесмарк Л. Ф. Упанишады / Л. Ф. Гундесмарк // Великие мыслители Востока / под ред. Яна П. Мак-Грилла. – М. : Крон-пресс, 1999. – С. 184–191.
10. Дасгупта С. Философия йоги и ее отношение к другим системам индийской мысли / С. Дасгупта. – СПб. : Наука, 2008. – 350 с.
11. Джонстон В. Отрывки из Упанишад / В. Джонстон // Вопросы философии и психологии. – 1896. – Кн. 1 (31). – С. 1–34.
12. Завгородній Ю. Ю. Характеристика упанишад Павлом Ріттером у статтях «Енциклопедичного словника Гранат» : 1910–1930 рр. Стаття перша / Ю. Ю. Завгородній // Мультиверсум. Філософський альманах. – 2010. – Вип. 5 (93). – С. 150–163.
13. Завгородній Ю. Ю. Характеристика упанишад Павлом Ріттером у статтях «Енциклопедичного словника Гранат» : 1910–1930 рр. Стаття друга / Ю. Ю. Завгородній // Там само. – Вип. 6 (94). – С. 166–178.
14. Завгородній Ю. Ю. Характеристика упанишад Павлом Ріттером у статтях «Енциклопедичного словника Гранат» : 1910–1930 рр. Стаття третя / Ю. Ю. Завгородній // Там само. – Вип. 7 (95). – С. 124–134.
15. Исаева Н. В. Шанкара и индийская философия / Н. В. Исаева. – М. : Наука, 1991. – 199 с.
16. Лобанов С. В. Введение : краткий обзор доступных упанишад / С. В. Лобанов // Упанишады веданты, шиваизма и шактизма. Антология избранных упанишад / пер. с санскрита С. В. Лобанова, С. С. Федорова. – М. : Старклайт, 2009. – С. 6–16.
17. Мозм С. Острие бритвы / С. Мозм // Избранные произведения : в 2 т. / С. Мозм. – Т. 2. – М. : Радуга, 1985. – С. 9–282.
18. Петров П. О Упанишадах, издаваемых в Париже г. Полем (Донесение Г. Министру Народного Просвещения) / П. Петров // Журнал Министерства народного просвещения. – 1837. – № 9. – Ч. XV. – С. 536–544.
19. Радхакришнан С. Индийская философия / С. Радхакришнан. – Т. 2. – М. : Миф, 1993. – 731 с.
20. Ріттер П. Г. Антологія давньоіндійської літератури [машинопис] / П. Г. Ріттер // Архів Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка. – Ф. 162. – Од. зб. 4596.
21. Сыркин А. Я. Комментарий / А. Я. Сыркин // Упанишады : в 3 кн. / пер., предисл. и комм. А. Я. Сыркина. – Кн. 2. – М. : Наука-Ладомир, 1992. – С. 266–276.
22. Сыркин А. Я. Ранние упанишады и Брихадараньяка / А. Я. Сыркин // Там само. – Кн. 1. – С. 5–63.
23. Упанишады веданты, шиваизма и шактизма. Антология избранных упанишад / пер. с санскрита С. В. Лобанова, С. С. Федорова. – М. : Старклайт, 2009. – 224 с.
24. Ферштайн Г. Энциклопедия йоги / Г. Ферштайн ; пер. с англ. – М. : Фаир-пресс, 2002. – 768 с.
25. Элиаде М. Йога : бессмертие и свобода / М. Элиаде ; пер. с англ., вступ. ст. и прим. С. В. Пахомова. – СПб. : Лань, 1999. – 448 с.
26. Элиаде М. Словарь религий, обрядов и верований / М. Элиаде, И. Кулиано ; при участии Г. С. Винер. – М. : ВГБИЛ «Рудомино» ; СПб. : Университетская книга, 1997. – 414 с.
27. Dasgupta S. A History of Indian Philosophy / S. Dasgupta. – Vol. I. – Delhi : Motilal Banarsidass, 1992 (1922). – xvi, 528 p.
28. Deussen P. The Philosophy of the Upanishads / P. Deussen. – New York : Dover Publications Inc., 1966 (1906). – xiv, 429 p.
29. Mahony W. K. Upanisads / W. K. Mahony // Encyclopedia of Religion / ed. in Chief M. Eliade. – Vol. 15. – New York : Macmillan Publishing Company ; London : Collier Macmillan Publishers, 1987. – P. 147–152.
30. Mukherji A. K. Upanishad in the Eyes of Rabindra Nath Tagore (An Anthology of the Poet Tagore's Writings, Interpretative of and Related to Upanishadic Verses) / A. K. Mukherji. – Calcutta : Dasgupta & Co, 1975. – xvi, 164 p.
31. Mukhya Upanishads. – Режим доступу: http://en.wikipedia.org/wiki/Mukhya_Upanishads. – Назва з екрана.
32. Muktikā. – Режим доступу: <http://en.wikipedia.org/wiki/Muktikā>. – Назва з екрана.
33. Müller M. Introduction. The Katha-Upanishad / M. Müller // Sacred Books of the East / M. Müller. – Vol. 15. – Delhi : Motilal Banarsidass, 1995 (1879). – P. xxi–xxv.
34. 112 *Upaniṣads* (An Exhaustive Introduction, Sanskrit Text, English Translation and Index of Verses). Thoroughly Revised New Edition. – Vol. 1. – Delhi : Parimal Publications, 2007 (2004). – xxxvi, 571 p.
35. Radhakrishnan S. The Principal Upaniṣads / S. Radhakrishnan. – London : George Allen & Unwin Ltd, 1953. – 958 p.
36. Winternitz M. A History of Indian Literature / M. Winternitz. – Vol. I : Introduction, Veda, Epics, *Purāṇas* and Tantras. – Delhi : Motilal Banarsidass, 1996 (1907). – xvi, 603 p.

Yu. Zavorodnyy

THE KATHA UPANIṢAD IN P. RITTER'S TRANSLATION (1933): MOTIVATION FOR THE CHOICE OF THE TEXT

The article examines reasons that caused scientific interest Kharkov professor-indologist P. Ritter (1872–1939) to Katha Upaniṣad and led to the Ukrainian translation of the prominent monument of ancient Indian culture.

Keywords: P. Ritter, the Katha Upaniṣad, Mukhya, Muktikā, śruti.